

Täysistunto

Torstai 3.3.2016 klo 16.00—19.08

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuosilomalain, merimiesten vuosilomalain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2015 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 1/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.02 **Heli Järvinen vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työelämävaliokunnan varapuheenjohtajana esittelen valiokunnan mietinnön.

Hallituksen esityksessä vuosilomalain ja merimiesten vuosilomalain mukaista työssäolon veroista aikaa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, (Hälinää — Puhemies koputtaa) että äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaalta vuosilomaa kertyy jatkossa enintään 6 kuukauden ajalta. Sairausvakuutuslain säännöstä työnantajien oikeudesta vuosilomakertymien korvaukseen ehdotetaan samalla muutettavaksi siten, että korvaus koskee vain ehdotettua 6 kuukauden lakisääteistä kertymää. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuosilomalain säännöksiä siten, että vuosiloman 6 ensimmäistä työkyvyttömyyspäivää ovat omavastuupäiviä, jotka eivät oikeuta lomapäivien siirtoon. Omavastuupäiväsääntelystä huolimatta jokaiselle, joka on lomanmääräytymisvuoden aikana ansainnut vähintään 4 viikon vuosiloman, turvataan oikeus vähintään 4 viikon vuotuisen vuosilomaan. Ehdotetut muutokset perustuvat pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan, ja niiden tavoitteena on säästää julkisen talouden menoja.

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin:

Työnantajille ehdotetuista muutoksista aiheutuvat kustannussäästöt toteutuvat pääasias-
sa vain yksityisen sektorin aloilla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuntasektoril-
la työnantajan saamat sairausvakuutuslain mukaiset vuosilomakustannuskorvaukset aleni-
sivat noin 10 miljoonalla eurolla vuodessa niin kauan kuin loman ansainta virka- ja työeh-
tosopimuksen mukaisesti pysyy ennallaan. Valiokunta pitää tältä osin esitystä kuntien ta-
louden kannalta hankalana mutta katsoo, että esitys ei kuitenkaan kokonaisuutena heiken-
nä julkista taloutta.

Lakimuutoksen vaikutukset kohdistuvat käytännössä voimakkaammin äiteihin, ja eri-
tyisesti äitien vuosilomaoikeuden ansaintaa rajoitetaan, koska äitien pitämät perhevapaa-
jaksot ovat isien pitämiä jaksoja pidempiä. Koska äidit käytännössä pitävät vanhempain-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

vapaasta suurimman osan, ehdotettu muutos lyhentää äitien perhevapaa-ajalta karttuvaa vuosilomaa lähes 40 prosenttia. Isien vuosilomat sen sijaan eivät juurikaan lyhene, koska isien vanhempainvapaat ovat lyhyempiä kuin äitien. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että vaikka muutos ei henkilötasolla kohtele yksinhuoltajia toisin kuin kahden huoltajan perheitä, se käytännössä heikentää etenkin heidän lomaetuksiaan, koska yksinhuoltajaperheille kertyy vuosilomaa vain yhdeltä huoltajalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että vuosilomalain kokonaisuudistuksessa yksinhuoltajaperheiden tilanne selvitetään. Tasa-arvovaltuutetun mielestä esitys asettaa äidit epäedulliseen asemaan voimassa olevaan lakiin verrattuna. Valtuutettu katsoo myös, että esitys on syrjivä, sillä yksinhuoltajat ovat pääosin naisia.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että esitys on vaikutusten vuoksi hankalasti yhteensovitettavissa välillisen syrjinnän kiellon ja sukupuolten tasa-arvoa koskevan perustuslailisen toimeksiannon kanssa. Toisaalta perustuslakivaliokunta katsoo, että esityksen ongelmallisuutta vähentää se, että vanhempainvapaa on jaettavissa äidin ja isän kesken ja sääntelyn vaikutukset riippuvat viime kädessä perheiden valinnasta. Perustuslakivaliokunta ei pidä ehdotusta perustuslaissa kiellettynä syrjintänä mutta katsoo, että perustuslain mukainen sukupuolten tasa-arvon edistämismelvoite puoltaa sitä, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta harkitsisi esityksen muuttamista tavalla, joka tosiasiallisilta vaikutuksiltaan kohdistuisi ehdotettua yhdenvertaisemmin naisiin ja miehiin.

Valiokunta pitää tasa-arvovaltuutetun ja perustuslakivaliokunnan arvioita lain sukupuolivaikutuksista tärkeinä ja huomionarvoisina. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotuksella on myös sukupuolten tasa-arvon parantamiseen tähtääviä vaikutuksia. Muutoksen arvioidaan hallituksen esityksen mukaan tasoittavan perhevapaiden vaikutuksia, jos se kannustaa miehiä käyttämään nykyistä enemmän vanhempainvapaita.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että valtioneuvoston on tarkoin seurattava lain vaikutuksia sukupuolten tasa-arvon tosiasialliseen toteutumiseen työelämässä ja tarvittaessa ryhdyttävä asian vaatimiin korjaustoimenpiteisiin. Valiokunta korostaa erityisesti yksinhuoltajien aseman seuraamista. Valiokunta edellyttää, että hallitus antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle asiasta selvityksen vuoden 2018 loppuun mennessä, ellei vuosilomalain kokonaisuudistusta toteuteta ennen sitä.

Sitten tämän lain toinen kohta. Esityksessä vuosilomalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työntekijän sairastuessa vuosilomansa aikana 6 ensimmäistä sairauspäivää ovat niin sanottuja omavastuupäiviä, jotka eivät oikeuta vuosiloman siirtämiseen myöhempään ajankohtaan. Työntekijällä on kuitenkin aina oikeus vähintään 4 viikon vuosilomaan työaikadirektiivin edellyttämällä tavalla.

Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen. Valiokunta ehdottaa kahta muutosta 1. lakiehdotukseen:

Vuosilomalaisissa on kolme lomapalkan laskentasääntöä, siihen ehdotetaan tarkennusta. Toiseksi valiokunta selkeyden vuoksi ehdottaa muutosta, jolla 7 §:ään saataisiin laskentasääntö, jonka mukaan työssäolon veroisena aikana pidetään 182 kalenteripäivän mittaista jaksoa.

Näillä muutoksilla valiokunta ehdottaa hyväksyntää hallituksen esityksen 1. lakiehdotukselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

Korostan, että päätös ei ole yksimielinen vaan siihen on jätetty kaksi vastalauseita, joista toisessa myös henkilökohtaisesti olen osallisena.

17.08 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää heikennyksiä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaalta kertyvään vuosilomaan. Vuosilomalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuosilomalla sairastamisen kompensatioon sisällytettäisiin myös kuuden päivän omavastuu. Heikennys kohdistuu vuosilomakarttumiin tavalla, joka jakautuu epätasa-arvoisesti naisten ja miesten välillä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jatkossa vanhempainvapaan osalta äidit saavat lomakertymää 51 päivää ja isät puolestaan 102 päivältä. Hallitus ei näin ollen ole ymmärtänyt äitiysloman biologista eli synnytykseen ja lapsen imettämiseen liittyvää taustaa. Perhe ei voi valita, kumpi vanhemmista tätä vapaata käyttää, vaan sen määrittää sukupuoli. Siksi hallituksen laskentamalli vanhempainvapaisa on sukupuolten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta syrjivä.

Esitys myös kurittaa käytännössä yksinhuoltajia, joilla ei ole usein mahdollisuutta jakaa hoitovapaata toisen huoltajan kanssa. Toisaalta esitys pienentää erityisesti äitien lomapalkkaa ja lomarahaa ja siten lisää entisestään naisten ja miesten välistä perusteetonta palkkaeroa. Monesta eri näkökulmasta esitys siis heikentää varsinkin naisten asemaa ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Muun muassa tasa-arvovaltuutetun antamassa lausunnossa todetaan, että esitys asettaa äidit epäedulliseen asemaan voimassa olevaan lakiin verrattuna. Tasa-arvovaltuutettu ei kannata ehdotettua vuosilomaoikeuden rajoittamista perhevapaiden ajalta ja katsoo, että ehdotetut muutokset eivät täytä perusoikeuden rajoitukselta edellytetyjä hyväksyttävyy- ja suhteellisuusvaatimuksia. Myös perustuslakivaliokunnan lausunto on hyvin kriittinen muutokseen. Yksi sitaatti: "Säästötavoite ei valiokunnan mielestä voisi sellaisenaan perustella poikkeamista perustuslaissa turvatusta ihmisten yhdenvertaisuudesta, eikä se voisi siten muodostaa hyväksyttävää perustetta asettaa ketään perustuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla eri asemaan sukupuolen perusteella."

Toisaalta tämän syrjinnän lisäksi vanhempainvapaiden vuosilomakarttuman heikennys monimutkaistaa lainsäädäntöä sekä työntekijän että työnantajan näkökulmasta. Myös toimeenpanossa on haasteita. Muun muassa Kelan lausunnossa todetaan, että Kelan on vaikea selvittää, milloin henkilö on työsopimuslain mukaisella vapaalla.

Huomioisin myös, että esitys lisää kuntatyönantajien kustannuksia, koska käytännössä naisvaltaisten julkisten alojen osuus vanhemmuuden kustannuksista kasvaa.

Hallituksen esitykseen kuuluu myös loma-ajan sairauspäivän kompensatioheikennys. Hallitus esittää kuuden päivän karenssia sairauspäivän korvaukseen. Tämä esitys heikentää lainsäädännön ennakoitavuutta, koska edellisestäkään lainmuutoksesta ei ole vielä vaikutusten arviointeja. Muistuttaisin, että karenssivaihtoehtoa tutkittiin jo nykyisin säätämisen yhteydessä mutta se osoittautui hallinnollisesti raskaaksi ja siitä luovuttiin. Kaavailtu muutos lisää hallinnollista taakkaa. Ensinnäkin se edellyttäisi työnantajalta mittavaa ja kustannuksia aiheuttavaa kirjanpitoa vuosilomien karttumisen ja sairauspäivien osalta. Toisaalta työntekijän taas olisi varmuuden vuoksi syytä toimittaa työnantajan hyväksymä selvitys jokaisesta yhdenkin päivän sairastamisestaan eli käytännössä lääkärintodistus. Tällainen poukkoileva ja byrokratiaa lisäävä lainsäädäntö on vastoin hallituksen pyrkimyksiä selkeyttää sääntelyä ja normeja.

Hallituksen esityksellä on mielestäni ratkaisevia perustuslaillisia ongelmia. Myös esitellyt tavoitellut säästöt varsinkin julkisella sektorilla jäävät osin saavuttamatta. Hallinnollinen taakka uudistuksen myötä kasvaa, vanhemmuuden kustannusten tasaaminen ottaa ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

kapakkia, ja esitys on yleisesti sekavaa ja epäjohdonmukaista lainsäädäntöä. Mielestäni olisi ollut selkeämpää sisällyttää kaikki vuosilomalakiin tulevat muutokset hallituksen lupamaan lain kokonaisuudistuksen yhteyteen.

Edellä olevan perusteella tulemme esittämään asian toisen käsittelyn yhteydessä, että lakiehdotus hylätään vastalauseen perusteella.

17.14 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti haluan kommentoida nyt tähän edustaja Nurmisen ansiokkaaseen ja hyvin valmisteltuun puheenvuoroon, että asiasisällöstään voi olla montaa mieltä, miten näitä vuosilomalakeja kannattaa muokata, mutta mitä tulee ratkaisemattomiin perustuslaillisiin ongelmiin — niin taisi edustaja Nurminen tuossa puheenvuorossaan sanoa — mistä lähtien meillä on perustuslakikysymykset ratkaissut oppositioeduskuntaryhmä? Eikö meillä edelleenkin perustuslakivaliokunta anna niitä lausuntoja? Itse satun olemaan siellä valiokunnassa, ja valiokunta kyllä totesi yksimielisesti, että tämä voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Minusta on, puhemies, vähän ikävää, että joka ikiseen poliittiseen riitaan meillä sotkeaan nykyään perustuslaki ja hämmennetään kansalaisia ja ylipäänsä tätä keskustelua.

17.15 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan tähän samaan: Edustaja Nurminen otti tästä perustuslakivaliokunnan lausunnosta, täältä viimeiseltä sivulta, yhden lauseen, ja hän — itsekin olen siis perustuslakivaliokunnan jäsen ja myös työ- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen ja käsitellyt tätä molemmissa, erittäin tuttu asia — otti esille tämän, että perustuslakivaliokunta totesi muiden seikkojen yhteydessä, että säästötavoite ei valiokunnan, siis perustuslakivaliokunnan, mielestä voisi sellaisenaan perustella poikkeamista perustuslaissa turvatusta ihmisten yhdenvertaisuudesta. Kyllä, kyllä, mutta tässähän nyt jäi lukematta tämä ensimmäinen lause, jossa lukee, että tämän esityksen tavoitteena on säästää julkisen talouden menoja, eli säästötavoite, sekä rajoittaa työnantajalle perhevapaalla olevan työntekijän vuosilomasta aiheutuvia kustannuksia. Pitää lukea nämä kokonaisuudet eikä poimia täältä tosiaan haluttuja kohtia. Juuri niin kuin edustaja Kurvinen sanoi: perustuslakivaliokunta on tämän yksimielisesti ratkaissut.

17.16 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mennäänpä tähän tämän asian pihviin, ja tämän asian pihvihän on se, että nyt hallitus haluaa tehdä lainsäädäntöä, joka eriarvoistaa miehiä ja naisia. Sehän on tämän esityksen pihvi. Ja aika kauas ollaan tultu siitä, että hallitusohjelmassa hallitus toteaa, että Suomi on tasa-arvoinen maa. No, nyt voi vähän kysyä, rikkooko tässä nyt hallitus omaa ohjelmaansa tällä lainsäädännöllä, jolla halutaan todella yhä enenevässä määrin eriarvoistaa naisia ja miehiä, kun verrataan heitä toisiinsa.

On varmaan ihan perustelua, niin kuin edustaja Nurminen tuossa hyvin ansiokkaasti pöntöstä kuvasi, mitkä ne tietyt vaikeudet ja pienet ongelmakohdat — eivätkä niin pienetkään ongelmakohdat — ovat, mitkä tähän lakiin liittyvät, ja olisi varmaan syytä, että tätä ihan yhdessä voitaisiin katsoa, että tätä todella pystyttäisiin lieventämään, nimenomaan näistä epätasa-arvoisista syistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toteutamme tässä sellaisen pienen debatin. Täällä on useita pyydettyjä puheenvuoroja. Käymme niitä jonkun verran läpi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

17.17 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä oikaistaan se omavastuu vuosilomalla sairastumisesta, 2013 tapahtunut virheellinen tulkinta Euroopan työaikadirektiivistä. Tällöin poistettiin 7 vuorokauden omavastuu sairastumisen yhteydessä, jos se osuu loman yhteyteen. Tällä esityksellä palautetaan omavastuu, millä on taloudellisia vaikutuksia työnantajille sillä tavalla, että kuitenkin siinä työnantajien kustannukset tulevat vähenemään. Se näkyy heti yksityisellä puolella, mutta julkisella puolella, kun asia viedään sitten työ- ja virkaehtosopimukseen, siinä yhteydessä on säästöjä odotettavissa.

17.18 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys siitä, mitä ja miten perustuslakivaliokunnan sanomisia pitää tulkita, on ikuisuuskysymys, ja sitä on puitu tässä salissa aika monta kymmentä vuotta. On aivan selvää, että vaikeutettu säätämisyjärjestys pitää ottaa vakavasti silloin, kun se on siellä ponnassa perässä, mutta myöskin perustuslakivaliokunnan muut sanomiset ovat painavaa ja harkittua tavaraa, jolla pitäisi olla jonkinlainen merkitys silloin, kun muut substanssivaliokunnat pohtivat sitä, miten he jonkin asian järjestävät tai hoitavat. Minä itse luin tämän perustuslakivaliokunnan asiakirjan niin, että vaikka kysymys ei olekaan perustuslain vastaisesta tai vaikeutettua säätämisyjärjestystä edeltävästä tavasta hoitaa asia, niin ihmisoikeusmyönteinen tulkinta kyllä (Puhemies koputtaa) suosittaisi toisenlaista toteuttamistapaa.

17.19 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri täällä sanoi, että pitää katsoa kokonaisuutta eikä ottaa vain yksittäisiä lauseita. No, tämän saman haluan todeta kyllä edustaja Kurviselle ja edustaja Merelle itsellensä. Kun minä täällä kuuntelin edustaja Nurmisen hyvää puheenvuoroa, jossa hän toi esiin näitä ongelmia, joita tähän vuosilomalakiin sisältyy, niin minä nimenomaan kuulin sen näin, että hän totesi siinä, aivan kuten edustaja Kontulakin äsken, että tähän liittyy perustuslain kannalta tiettyjä ongelmia, vaikka ne eivät edellytäkään tätä vaikeutettua säätämisyjärjestystä, ja perustuslakivaliokunnan lausunto oli hyvin kriittinen, aivan kuten edustaja Nurminen täällä totesi. Toivon, että näitä ohjeita, joita täällä annetaan, tietenkin noudatamme myös kukin omissa puheenvuoroissamme.

17.20 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä lyhyesti korostaa näkökohtaa, joka tässä keskustelussa niin kuin useimmissa muissakin keskusteluissa tässä salissa säännönmukaisesti unohdetaan. Tarkoitin tällä sitä, että näistä sukupuolten välisistä etuuksien vertailuista kokonaan unohtuu se, että naisten ja miesten asema työmarkkinoilla ei määräydy vain sen mukaan, millaisia palkka- ja lomaetuuksia heillä näyttää olevan, vaan myös sen mukaan, miten houkuttelevia palkkavia he ovat työnantajille. Niinpä tällaisten parannusten tai heikennysten vastapuolella on aina vaikutus siihen, miten houkuttelevaa työnantajalle on palkata näitä ihmisiä. Tässäkin tapauksessa tämä vuosilomaoikeuden rajaaminen, jonka voi de facto arvioida koskevan naisia jonkin verran enemmän kuin miehiä, tekee heistä myös työnantajien kannalta houkuttelevampaa työvoimaa, parantaa heidän työmarkkina-asemaansa, luo heille enemmän tuloja, paremmat työurat ja lopulta myös paremmat eläkkeet. Tämä on osa tätä kokonaisarviota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt välillä valiokunnan varapuheenjohtaja Järvinen, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

17.21 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio suhtautuu perustuslakivaliokunnan sanomisiin hyvin nöyrästi eikä yritä niitä vääristellä. Perustuslakivaliokuntahan ei pitänyt tätä kiellettyä syrjintänä mutta puolsi vahvasti sitä, että meidän valiokuntamme, työelämävaliokunta, olisi muuttanut esitystä tavalla, jonka vaikutukset kohdistuisivat ehdotettua yhdenvertaisemmin naisiin ja miehiin. Omasta puolestani olen pahoillani siitä, että valiokuntamme ei tätä työtä tehnyt. Siihen olisi ollut montakin ehdotusta, esimerkiksi se, että vuosilomalain ja vuosiloman kertymän menetykset äideille ja isille olisi laskettu puhtaasti vain vanhempainvapaakaudelta, joka on yhteensä 158 päivää, jolloin molemmille 79 päivää tästä olisi ollut se puolikas määrä.

Toinen asia on sitten nämä yksinhuoltajat, ja ilman muuta valiokunta olisi voinut ja sen olisi pitänyt pohtia niitä ratkaisuja, (Puhemies koputtaa) joilla yksinhuoltajien asemaa olisi saatu helpommaksi.

17.22 **Ilkka Kantola sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan jäsenenä muistan hyvin sen, millä tavalla perustuslakivaliokunta, kun se päättyy yksimieliseen mietintöön, sitä tekee. Jokaista sanaa punnitaan hyvin tarkkaan ja haetaan yhteistä näkemystä ja monta kertaa käydään se teksti läpi. Siinä tekstissä, mikä tähän liittyen on lausuntona annettu, on hyvin tarkkaan jokainen sana harkittu.

Itse olen perustuslakivaliokunnan jäsenenä vähän pettynyt siihen, että vaikka tietysti siitä käy ilmi, että tätä ei ponnen taakse laitettu — se ei ole säätämismääräys, se on ihan selvää — niin sitä meidän viestiämme substanssivaliokunnalle, työ- ja tasa-arvovaliokunnalle, tässä asiassa ei ole oikein riittävästi kuultu. Me esitimme, että harkittaisiin vakavasti sitä, että tätä muutettaisiin niin, että tämä vanhempainvapaalta tuleva menetys olisi vähän tasapainoisempi tämän säädännön mukaan. Mutta sitä nyt sitten substanssivaliokunta ei muuttanut, ja siinä mielessä sitä viestiä ei ihan tarkasti kuultu siellä.

17.23 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Vartiaille, vaikka hän ehtikin jo poistua salista.

Tämä ajatus tällaisesta teoreettisesta houkuttelevuudesta työmarkkinoilla silloin, kun punnitaan jonkun työmarkkina-aseman edullisuutta taikka epäedullisuutta, on kauhean kiinnostava, mutta se sopii hirveän huonosti niihin yleisiin kriteereihin, joilla me yleensä pyrimme määrittelemään ihmisen asemaa työmarkkinoilla, koska sen mukaan kaikkein houkuttelevimpia työntekijöitähän olisivat ne, joille maksetaan kaikkein vähiten ja joilla on kaikkein huonoimmat työehdot, ja näinhän me emme suinkaan ajattele.

Järkevä tapa hoitaa naisten houkuttelevuus työmarkkinoilla olisi sellainen yhteisrahasointi, jossa työnantajat yhtäläisesti osallistuvat vanhemmuuden kustannuksiin omien työntekijöidensä iästä ja sukupuolesta huolimatta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen vielä merkinnyt tänne vastauspuheenvuorot edustajille Nurminen, Meri, Järvinen, Mäkisalo-Ropponen. Ilmeisesti näillä mennään ja sitten siirrytään puhujalistaan.

17.24 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tähän perustuslakivaliokunnan lausuntoon ei saisi suhtautua millään tavalla vain olankohautuksella. Tässä puheenvuorossani toin esille, että lausunto oli hyvin kriittinen ja siinä nimenomaan otettiin kantaa, että ei saa perustua sukupuoleen tällaisesta syrjintästä, ja samaa tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

puheenvuorossani toin esille myös tasa-arvovaltuutetun kannanotosta. Mielestäni hallitus ei ryhtynyt muuttamaan tätä esitystä näistä lausunnoista huolimatta vaan haluaa ponnekaasti viedä eteenpäin tätä esitystä, joka mielestäni kohdistuu nimenomaan sukupuoleen. Mielestäni tätä asiaa voisi tarkastella vielä vaikka Euroopan sosiaalisten oikeuksien peruskirjan mukaan, jossa edellytetään, että ihmisiä ei saa sukupuoleen perustuen asettaa eriarvoiseen asemaan, ja hyvin monesta muustakin näkökulmasta. Olisin toivonut, että hallitus olisi muuttanut esitystään (Puhemies koputtaa) näitten lausuntojen pohjalta.

17.26 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Olen täysin samaa mieltä edustaja Nurmisen kanssa siitä, että meidän perustuslakivaliokunnan lausuntoihin tulee suhtautua vakavasti, ja näin on tarkoituskin. Tässä tuli äsken esille, kuinka me siellä sanatakkasti ja hyvin tarkkaan mietimme, mikä siellä menee ponneen taakse, eli kuulijoille tarkoitan sitä, että edellyttämme joitakin muutoksia. Emme kuitenkaan edellyttäneet muutoksia, toimimme sen hartaana, vakavana toiveena.

Mutta tästä keskustelusta on vielä jäänyt pois se, mitä me sitten lisäsimme siihen. Eli jos ehdotus kuitenkin säädetään hallituksen esittämällä tavalla — totesimme senkin mahdollisuuden — niin sitten toivomme tätä työelämän ja tasa-arvon seuraamista, johon myös työ- ja tasa-arvovaliokunta yhtyi.

Sitten täytyy vielä muistaa semmoinen asia, että tähän ei ole pakottavaa lainsäädäntöä muuta kuin siltä osin, että itse asiassa työnantaja ei saa korvauksia sairauspoissaolosta. Tämän pitää ensin mennä työ- ja virkaehtosopimuksiin, ja sehän voi olla näin, ettei se edes mene.

17.27 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tässä keskustelussa puhutaan laajemminkin nuorten naisten työllistymisongelmasta ja tasa-arvosta työmarkkinoilla. Niin kauan kuin vauvariski tuo työnantajalle noin 17 000 euron ylimääräisen laskun yksityisen puolen keskimääräisen palkan mukaan, niin kauan on selvää, että nuorten naisten asema työmarkkinoilla tulee olemaan huonompi kuin miesten.

Täällä ehdotettiin sitä, että työnantajat voisivat yhdessä tasapuolisesti jakaa kustannukset, kaikki yhdessä. Vielä tasapuolisempi ja oikeudenmukaisempi malli on se, että tätä maksua jakaisimme me kaikki yhdessä, niin työntekijät kuin työnantajatkin, kuten tehdään Ruotsissa, missä uskotaan siihen, että meille kaikille tulee olemaan hyötyä tulevista vauvoista. Me kaikki tarvitsemme itsellemme eläkkeenmaksajia, ja siihen suuntaan pitäisi Suomessa pyrkiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Mäkisalo-Ropponen ja sitten edustaja Talja, ja sitten siirrytään uudestaan varsinaisiin puheenvuoroihin, jolloin Mäkisalo-Ropponen tulee taas vastaan.

17.28 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut todella huolestuttavaa seurata tätä hallituksen tasa-arvoa romuttavaa politiikkaa. Tämä lakiesityshän on vain yksi monista samaan suuntaan johtavista lakiesityksistä. Esimerkiksi päivähoitomaksujen korotus johtaa helposti siihen, että moni äiti pohtii, kannattaako mennä enää töihin. Samoin vuorotteluvapaan heikennykset kohdistuvat erityisesti naisvaltaisiin aloihin. Monista lakiesityksistä puuttuvat kokonaan tasa-arvovaikutusten arvioinnit. Hallitukselta voikin nyt toivoa, tai itse asiassa toivon, suunnanmuutosta ja parempien vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

kuttavuus- ja tasa-arvovaikutusten arviointien tekoa, koska ne ovat luvattoman huonosti tähän mennessä olleet tehtynä.

17.29 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Vartiainen kommenttiin siitä näkemyksestä, että kuitenkin ehdotus mahdollistaa nuorten naisten paremman työllistymisen. Hämmästelen salin vasemmalta laidalta tulevia kommentteja siitä, että tämä hallitus nyt on lisännyt epätasa-arvoa sukupuolten välillä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on nimenomaan todennut yhtyen perustuslakivaliokunnan näkemykseen, että valtioneuvoston on tarkoin seurattava lain vaikutuksia sukupuolten tasa-arvon tosiasialliseen toteutumiseen työelämässä, ja hallitus antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle asiasta selvityksen vuoden 2018 loppuun mennessä, ja asia lopullisesti korjattaisiin työaikalain uudistuksen yhteydessä — toivomme, että se saadaan mahdollisimman nopeasti käyntiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä ennätti tähän väliin edustaja Myllykoski, vastauspuheenvuoro.

17.30 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä minä katson tätä vähän eri näkökulmasta kuin edustaja Talja. Hallitus on tehnyt arvovalinnan, jolla se muuttaa vuosilomalakia ja sen säätelyä. Se on arvovalinta, ja tiedetään kyseessä olevien tilastojen perusteella, ketkä tästä tulevat eniten kärsimään, ja se on silloin poliittinen arvovalinta. Te vastaatte niille yksinhuoltajille, jotka tästä eniten kärsivät. Te otatte sen riskin, että paljonko enemmän naiset synnyttävät kuin miehet — ei tarvita mitään sen suurempaa ihmeellisyyttä kuin se, että me tiedämme, paljonko meillä on yksinhuoltajaäitejä tässä maassa. He tulevat olemaan se ryhmä, joka tästä kärsii. Tämä on poliittinen päätös, joka heikentää naisten ja miesten tasa-arvoa, ja erityisen kohtalokkaaksi tämä tekee sen nimenomaan yksinhuoltajille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä tämän kerran, edustaja Talja, vastauspuheenvuoro.

17.31 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta käsitellessään asiaa tiedosti yksinhuoltajien aseman, mutta viittaa siihen, että odotamme vuosilomalain kokonaisuudistusta, jossa yhteydessä arvioitaisiin tämä nykyinen lainsäädäntö, se, miten sitä nyt muutetaan, ja myös se, miten sitten yksinhuoltajaäitien asema tullaan ratkaisemaan Suomessa. Itse näen sen ruotsalaisen tavan perusteltuna, mutta jätän sen myöhempään arviointiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt puheenvuorolistaan.

17.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä ehdotetaan muun muassa sitä, että äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaista vuosilomaa kertyisi enintään 6 kuukauden ajalta. Samalla sairausvakuutuslain säännöstä työnantajien oikeudesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

vuosilomakustannuskorvauksiin ehdotetaan muutettavaksi siten, että oikeus korvauksiin tulisi vain lakisääteisen vuosiloman ajalta. Hallitus perustelee tätä lakia valtiontalouden säästöillä ja työnantajien kustannusten kevennyksellä.

Tähän lakiesitykseen sisältyy monia vakavaan kritiikkiin oikeuttavia kohtia ja näkökulmia. Aloitetaan työnantajan tilanteesta. Laki lisää työnantajien hallinnollisia kuluja, koska nyt työnantajilta edellytetään entistä tarkempaa työaika- ja vuosilomakirjanpitoa. Lisäksi Kelan asiantuntijoiden mielestä lain toimeenpanossa tulee olemaan ongelmia, koska Kelan on esimerkiksi vaikea selvittää, milloin henkilö on työsopimuslain mukaisella vapaalla. Näistä selvityksistä tulee lisätyötä sekä työnantajalle että Kelalle. Hallitus on korostanut, ettei kunnille enää lisätä kustannuksia. Tämä laki tulee kuitenkin niitä lisäämään. Tämä johtuu siitä, että kunnissa, valtiolla ja seurakunnissa on työehtosopimuksessa lainsäädännön velvoitteita pidemmät lomat. Näillä aloilla työnantajille suunnattu Kela-korvauksen heikennys lisää työnantajan kustannuksia.

Äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan vuosilomakarttumien heikennykset tarkoittavat pienten lasten vanhempien kohdalla työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeutumista. Erityisen ikävää tässä lakiesityksessä on se, että laki on sukupuolivaikutuksiltaan selkeästi syrjivä. Hallitus esittää heikennyksiä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa-ajalta kertyvään vuosilomaan tavalla, joka jakautuu epätasaisesti naisten ja miesten välillä. Mielestäni on käsittämätöntä, että hallitus tietoisesti tekee syrjivää lainsäädäntöä. Äitiyslomalla, joka on 105 arkipäivää, on biologinen selitys: äidin täytyy toipua synnytyksestä ja äiti imettää vauvaa, ja siksi tätä vapaata ei voida jakaa. Isyysloman avulla turvataan erityisesti isien oikeus hoivaan ja lapsen kanssa olemiseen, ja tämä 54 arkipäivää on korvamerkitty isälle. Ei ole perusteltua, että nämä eripituiset ja eriperusteiset vapaat lasketaan lomakertymäleikkauksen pohjaksi ja päälle lasketaan vanhempainvapaaseen kohdistuvat leikkaukset. Tämä laskentamalli johtaa siihen, että samanaikaisen vanhempainvapaan osalta äidit saavat lomakertymää 51 päivältä mutta isät tuplamäärän eli 102 päivältä. Kaiken tämän lisäksi lakiesitys kurittaa erityisesti yksinhuoltajia, joilla ei ole mahdollisuutta jakaa hoitovapaata toisen huoltajan kanssa. Työ- ja tasa-arvovaliokunnan hallituspuolueiden edustajat myöntävät tämän kohdan mietinnössään, mutta toteavat ainoastaan, että yksinhuoltajien tilanne selvitetään. Kannattaisi kuitenkin tehdä alun perin kunnollista ja syrjimätöntä lainsäädäntöä. Yksinhuoltajista suurin osa on naisia, samoin kuin vanhempainvapaan käyttäjistä, ja esitys pienentää erityisesti äitien lomapalkkaa ja lomarahaa ja lisää siten entisestään naisten ja miesten välistä perusteetonta palkkaeroa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisissa tasa-arvovaltuutettu ilmaisi käsityksensä, että ehdotetut muutokset eivät täytä perusoikeuden rajoitukselta edellytettyjä hyväksyttävyyss- ja suhteellisuusvaatimuksia. Häinkin kiinnitti erityistä huomiota yksinhuoltajien asemaan ja totesi esityksen olevan heidän kannaltaan selkeästi syrjivä, koska yksinhuoltajat ovat pääosin naisia. Myös perustuslakivaliokunnan lausunnossa todettiin, että lakiesitys on vaikutusten vuoksi hankalasti yhteensovitettavissa välillisen syrjinnän kiellon ja perustuslain sukupuolten tasa-arvoa koskevan perustuslaillisen toimeksiannon kanssa. Perustuslakivaliokunta kuitenkin totesi, että koska vanhempainvapaa on jaettavissa äidin ja isän kesken ja perheet voivat valita, miten toimivat, niin siinä mielessä lain voi hyväksyä. Kuitenkin perustuslakivaliokuntakin totesi, että asia olisi syytä säätää muodossa, joka kohdistuisi yhdenvertaisemmin naisiin ja miehiin. Hallituspuolueet eivät kuitenkaan halunneet muuttaa lakiesitystä tähän suuntaan tästä ohjeistuksesta huolimatta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

Arvoisa puhemies! Pahimmillaan tämä asia voi joutua jopa selvitettäväksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, koska tässä on niin selkeästi syrjiviä piirteitä, mutta jatkossa nähdään, miten tässä käy.

17.36 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Jos joku lakiesitys on hallituksen tuottama ja tekemä, niin se ei välttämättä tee siitä hyvää esitystä. Olisi hyvä pohtia asiaa silloin, kun hallitus itsekin jo lähtökohdissa toteaa, että joku esitys on kyseenalainen ja ei ehkä saavuta omaa tavoitettaan. Niin kuin tästä esityksestä me näemme, esimerkiksi nämä taloudelliset säästöt, mitä tässä on kaavailtu, eivät välttämättä toteudu ollenkaan vaan saatavat jopa kääntyä toisinpäin. Sitten kun asia käsitellään valiokunnassa, niin sielläkin asiat korostuvat, asiantuntijat nostavat esiin näitä näkökulmia, ja valiokunta selvästi näkee, että esitystä ei kannattaisi viedä eteenpäin, mutta koska se on hallituksen esitys, niin sitä viedään eteenpäin. Ja silloin tulee tietysti kysymys ainakin itselleni kansanedustajana, lainsäätäjänä, kuinka pitkälle on valmis menemään tällaisessa ikään kuin älyllisessä epärehellisyydessä, jossa pettää itseään. Se on ehkä tällaista, arvoisa puhemies, ensimmäisen kauden kansanedustajan pohdintaa, jota tässä miettii.

Tämä hallituksen esitys ei ole hyvää perhepolitiikkaa. Se lisää epätasa-arvoa, eikä sen säästöistä ole varmuutta. Lapset on vietävä entistä aikaisemmin päivähoitoon, ja sen vaikutukset ovat lapsen kehitykselle merkittäviä.

Hallituksen esityksessä vuosilomalakia muutetaan siten, että äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaalta vuosilomaa kertyy jatkossa enintään 6 kuukauden ajalta. En kannata näitä muutoksia. Kuten mietinnössä todetaan, esitys on tasa-arvonäkökulmasta ongelmallinen asettaessaan äidit epäedulliseen asemaan. Erityisen hankala esitys on yksinhuoltajaäitien kannalta, sillä he eivät voi jakaa vanhempainvapaata isän kanssa ja siten omalla valinnallaan vaikuttaa vuosiloman kertymiseen. Esitys heikentää vauvaperheiden mahdollisuuksia hoitaa pientä lasta kotona ja lisää pienempien lasten siirtymistä entistä aiemmin kunnalliseen päivähoitoon. Lapsen kotihoitoa on tyypillisesti jatkettu äitiys- ja vanhempainvapaalla kertyneiden lomapäivien avulla. Lomaoikeuden leikkaamisella lyhennetään vauvaikäisten kotihoitoaika.

On moitittavaa, että lainvalmistelussa on jälleen kerran unohdettu lapsinäkökulma ja että vaikutusarviot on jätetty tekemättä. Ihmettelen, että edetään käänteisessä järjestyksessä: ensin säädetään laki ja sitten mietinnössä edellytetään, että lain vaikutukset tutkitaan vuoden 2018 loppuun mennessä. Miksi vaikutusarvioita ei tehdä ennen lain säätämistä?

Sairausvakuutuslain 14 luvun 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantaja voisi saada vuosilomakustannusten korvausta ainoastaan lakisääteisen vuosiloman ajalta. En kannata lakimuutosta, sillä se vähentäisi vanhemmuuden kulujen korvaamista niille työnantajille, joiden noudattamassa työehtosopimuksessa annetaan paras turva lapsiperheiden vanhemmille. Esityksellä olisi negatiivinen tasa-arvovaikutus, sillä se nostaisi potentiaalisesti äitiyslomalle jäävien nuorten naisten palkkaamisen kynnystä entisestään.

Esitys lisäksi asettaisi työnantajat eri asemaan sen perusteella, mitä työehtosopimusta heidän on pakko noudattaa. Mikäli työehtosopimus määrittäisi, että loma kertyy koko äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan ajalta, korvausta ei kuitenkaan maksettaisi kuin 6 kuukauden ajalta. Näin ollen lakimuutos vain lisäisi työntekijän palkkaamisesta koituvia kustannuksia työnantajille.

Kuten mietinnössä todetaan, kuntasektorilla työnantajan saamat sairausvakuutuslain mukaiset vuosilomakustannuskorvaukset alenisivat noin 10 miljoonalla eurolla vuodessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

Katson, että lakimuutos on kohtuuton, ja tulenkin yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään sen hylkäämistä näillä perusteilla.

17.41 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Jos rehellisiä ollaan, niin tässä hallituksen erilaisten kurjistamistoimien listassa tämä nyt käsittelyssä oleva esitys on vain pieni alaviite. Kysymys ei lopulta ole hirvittävän suuresta asiasta, kun sitä vertaa kaikkiin niihin muihin esityksiin, muutoksiin ja hankkeisiin, joilla pienituloisen ihmisen elämästä tehdään vielä pienituloisempaa. Vasemmistoliitto on työväenpuolue, ja se vastustaa yksipuolisia heikennyksiä työehtoihin. Meillä on täällä maassa porvarihallitus, ja on ymmärrettävää, että se ajaa yksipuolisia heikennyksiä työehtoihin. Tässä asetelmassa ei ole mitään epäselvää, ei siitä sen enempää. Tämä lakiesitys ei parane pienellä korjailulla, joten me tulemme kannattamaan lakiesitysten hylkäystä.

Sen sijaan haluan kiinnittää huomion muutamiin teknisiin heikkouksiin, joita tässä esityksessä on.

Ensinnäkin koko esityksen päätavoite on säästöt, jotka on laskettu sillä lailla epärealistisesti, että jos niitä ylipäätään tulee, ne tulevat viiveellä ja huomattavasti pienempinä kuin mitä tässä on esitetty. Näin sen takia, että ne muutokset, joita tässä esitetään, ovat pitkälti TES-sopimusten takana ja eivät ainakaan sellaisenaan nyt tule astumaan voimaan.

Toinen ongelma: Tämä tulee lisäämään merkittävästi sitä hallinnollista taakkaa, jota nyt piti pikemminkin vähentää. Näin käy sekä lomalaskennan yhteydessä yrityksissä että myös Kelassa. Näin arvioidaan käyvän jopa siinä tapauksessa, että puhuttaisiin vain kokoaikaisista, toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa olevista ihmisistä, mutta kukaan ei ole uskaltanut edes arvailla, millainen sotku syntyy kaikista niistä prekaareista, pätkä-, silppu-, osa-aikatyöntekijöistä ja näiden vuosilomien ja erilaisten vapaiden laskemisista. Siinä me emme ole vielä edes päässeet alkuun.

Kolmas ongelma: Lainsäädännön monimutkaisuus. Tämä liittyy erityisesti tähän vuosilomalla sairastaminen -osioon. Yleisenä tavoitteena hyvässä lainsäädännössä on, että säädettäisiin semmoista lakia, että ihan tavallinen ihminen lukemalla sitä lakia pystyisi pääsemään jonkunäköiseen käsitykseen siitä, mitä siellä sanotaan ja onko minulla nyt tuossa lomapäivä vai onko minulla tuossa sairauspäivä vai onko minulla työpäivä. Nyt me synnytämme lakia, jossa jo ennestään hankalasta vuosilomalaista on entistä vaikeampi saada selvää, miten minun nyt pitäisi toimia ja miten minun pitäisi tähän reagoida. Se ei ole koskaan hyvää kehitystä.

Neljäs ongelma: Erityisesti suhteessa vanhempainrahan ja muiden vanhempainetuuksien lomakertymiin laki olisi voitu säätää huomattavasti tasa-arvoisemmin. Päätettiin olla se tekemättä.

Viides kohta: Lakiesityksen perusteluksi erityisesti näiden vanhempainvapaiden lomakertymien osalta on esitetty se, että nyt kannustetaan isiä olemaan enemmän kotona lastensa kanssa. Koko valiokuntakuulemisen aikana me emme kuulleet yhtään asiantuntijapuheenvuoroa, jossa olisi todistettu, minkä mekanismin kautta ja millaisella todennäköisyydellä tällainen kannustinvaikutin toimisi. Minä henkilökohtaisesti aika pitkään näitä asioita puineena ja pyöritelleenä olen erittäin skeptinen sen suhteen, että pelkästään vuosilomalain kertymismekanismi olisi riittävä ponnin perheille silloin, kun he pohtivat, mitenkä he hoitojärjestelyjä järjestävät — erityisesti niiltä osin, kun kysymys on biologisin perustein eriytetyistä vanhempainetuksista, niin kuin on äitiysrahan ja isyysrahan kohdalla. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

17.46 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Omassa puheenvuorossani keskityn pelkäämään sairauslain omavastuusuuden muutokseen, koska tästä asiasta muistan historiaa jo viime vaalikaudelta.

Jos muistetaan ensinnäkin, mistä tämä asia lähti liikkeelle: tämä tuli EU:n työaikadirektiivistä alun perin, tai pikemminkin sen Suomessa tehdystä tulkinnasta. Jos ajatellaan sitä lähtötilannetta, niin yksikään palkansaajajärjestö — ainakaan minun tietääkseni — ei nostanut tärkeimpien tavoitteidensa joukkoon sitä, että jos lomalla sairastuu, niin pitää saada ne lomapäivät uudelleen, vaan tämä tuli ikään kuin manulle illallinen Euroopan unionista, ja valmistelu kerkesi menemään varsin pitkälle ennen kuin edellinen työelämä- ja tasa-arvovaliokunta huomasi, mistä tässä on kyse. Silloin käytiin varsin tiukka poliittinen väantö, jonka seurauksena lopulta oli se, että tuli voimaan tämä lainsäädäntö, joka jätti tämän karenssin yli viiden viikon vuosilomiin, mutta ei jättänyt näihin viiden viikon vuosilomiin. Tämä oli se tausta, ja muistan sen keskustelun, joka silloin oli hyvin voimakasta. Monet työnantajat, varsinkin pienet työnantajat — ja ymmärrän sen hyvin — pelkäsivät, että minkälainen pandoran lipas tästä nyt aukeaa, kun lomalla sairastuminen saa aina aikaan sen, että kun saa lääkärintodistuksen, sen kautta tietenkin pystyy todistamaan, että aina tulee uusia lomapäiviä.

Kun sitten tämä hallitus aloitti, tai sen hallitusohjelmaa tehtiin, niin tämä hallitus lähti liikkeelle siitä, että suomalaisen työn kilpailukykyä pitää parantaa, jotta työllisyysastetta saadaan nostettua. Edellisenkin hallitus tavoitteli 72 prosentin työllisyysastetta mutta valitettavasti ei päässyt lähellekään sitä. Sen sijaan tämä uusi hallitus lähti tosissaan tekemään sellaisia muutoksia suomalaiseen lainsäädäntöön, että voidaan saavuttaa tämä työllisyysaste, ei toki pelkästään näillä pienillä muutoksilla, vaan esimerkiksi yhteiskuntasopimuksella on siinä hyvin keskeinen rooli. Mutta siitä huolimatta lähdettiin tekemään näitä yksittäisiä täsmämuutoksia, ja tämä omavastuun palauttaminen tähän lomalla sairastamiseen on nimenomaan yksi näistä täsmämuutoksista. Olen aivan varma, että sitä ei myöskään palkansaajien piirissä pidetä millään tavalla kohtuuttomana asiana, koska tätä ei ole alun perin edes ajettu vaan tämä tuli vähän niin kuin pyytämättä tai kuin manulle illallinen, jos tällaista sanamuotoa voi käyttää.

Nyt tämä ratkaisu, mihin nyt hallituksen esityksessä ja valiokunnan hyvässä mietinnössä on päädytty, on hyvin samantyyppinen kuin minkä Tanska on jo omassa lainsäädännössään ottanut käyttöön. Tämä on myös se ratkaisu, joka Euroopan unionin tasolla, kun asioita on siellä mietitty, on koettu oikeudenmukaiseksi tavaksi tämä asia ratkaista. Eli kertaan vielä ydinasian: Niissä lomissa, joissa vuosiloman pituus on vain neljä viikkoa — joita meilläkin on mutta joita on kohtuullisen harvalla — säilyy edelleen se oikeus, että jos sairastuu lomalla, niin on oikeus saada uusia lomapäiviä. Sitten kun ollaan viiden viikon lomissa, niin tulee tämä kuuden päivän omavastuu, ja jos sitten sairastaminen kestää yli sen kuuden päivän, niin sitten on oikeus saada lisäpäiviä lomiin. Tämä on minun mielestäni aika järkevällä tavalla löydetty kohtuullinen ratkaisu niin työntekijän kuin työnantajankin näkökulmasta, ja minun mielestäni on tervettä kehitystä, että Suomi ottaa nyt tämän käytöön.

17.51 Leena Meri ps: Arvoisa herra puhemies! Tuossa äskeisessä debatissa toin muutamia asioita esille, jotka tässä nyt vielä tuon uudestaan kertauksena. Nyt meidän on kuitenkin taas jälleen kerran hyvä muistaa, että tämä ei ole pakottavaa lainsäädäntöä, vaan tässä on tarkoitus antaa työkaluja työmarkkinaosapuolille, jos he haluavat käyttää niitä osana

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

työehtosopimuksia. Ainoa kohta, mikä tulee voimaan ns. pakottavana, on tämä kuntia koskeva sairausvakuutuslain korvauspuoli, ja kunnille aiheutuu tästä kuluja. Tämän me otimme työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa pohdintaan ja totesimme siitä, että tämän tulee olla ratkaistavissa. Itse henkilökohtaisesti — muiden kommenteista siellä en voi puhua — tarkoitin ja ajattelin, että tässä täytyy katsoa, miten tämä ehkä mahdollisesti voitaisiin kunnille kompensoida ja tuleeko siitä minkälaisia menetyksiä, ja se on minusta tosi tärkeää, koska me olemme myös hallitusohjelmassa luvanneet, että kunnille ei aiheudu lisäkuluja ilman kompensatiota.

Itse olin myös siinä keskustelussa mukana — ja voin tietysti kommentoida vain omia kannanottojani tai ajatuksiani enkä muiden — kun keskustelimme tästä yksinhuoltajuudesta. Itse asiassa siitä puhuttiin aika yleisellä tasolla, kunnes minä itse asiassa henkilökohtaisesti otin esille sen, että tähän ei itse asiassa koske sitä henkilöä ja äitiä itseään niinkään, että hän joutuisi eri asemaan kuin muut äidit, vaan nimenomaan se perhe joutuu eri asemaan. Elikkä silloin tapahtuu siten, että se lapsi ei saakaan kahden vanhemman hoitoa, ja siitä sitten syntyi semmoinen ajatus, jonka kaikki jakoivatkin pitkälle, juuri tämä, että pyydettiin tätä perherakenteiden muutosten huomioimista jatkossa. Tämä oli ainakin minulle henkilökohtaisesti varmaan yksi osasy, ettei siinä edes olisi ollut mahdollista, näin ainakin itse ajattelen, lähteä sen suurempiin pykälämuutoksiin, koska minä ainakin näen, että tällä hetkellä, kun tämä oikeus näihin vanhempainlomiin on sidottu siihen, että vanhemmat asuvat yhdessä, jää pois tämmöinen tilanne, että on esimerkiksi yhteishuolto ja isä ja äiti ovatkin hyvissä väleissä — jolloin hän voisi pitää sen vanhempainloman, ja sitten toinen menee töihin.

Meidän pitäisi ruveta tarkastelemaan tätä yhteiskuntaa ihan uudella tavalla, meillä on hyvin uudenlaisia perheitä, ja tätä minä pidän erittäin tärkeänä, että meillä on vähän vanhanaikainen perhekäsitys ja meidän pitää saada se vastaamaan nykypäivää. On paljon uusperheitä, ja ihmiset saattavat olla hyvissäkin väleissä, mutta aikuiset eivät vain halua asua enää yhdessä mutta haluavat hoitaa lapsensa yhdessä, ja joskus se ero tulee raskausaikana. Näin se vain elämässä on, ja on tosi mukavaa, jos hyvin tullaan toimeen, mutta tämä pitää kyllä meidän saada kuntoon. Meillä on kyllä sen verran hyvä ja innovatiivinen ja rohkea hallitus, että minä uskon, että täällä muidenkin hallituspuolueiden kansanedustajat kuuntelevat tätä puolta ihan herkällä korvalla.

Sitten tässä on tuotu esille näitä säästöjä. No, niitä säästöjä tulee tietysti vain ja ainoastaan, mikäli työ- ja virkaehtosopimuksiin nämä asiat tulevat. Mutta nyt kuitenkin ehkä liian vähän on tässä keskustelussa otettu huomioon sitä, että tämä muutos perustuu hallitusohjelman kirjaukseen nimenomaan työnantajan sairauspoissaolo- ja sairausriskin vaikutusten vähentämisestä, elikkä tällä on työllisyyttä tukevaa ja hakevaa vaikutusta. Ja minä jotenkin... Täällä keskustelussa tuli tämmöisiä esille, että tämä nykyinen hallitus on tehnyt niin kuin jonkinlaista arvovalintaa, että ei naisten asemasta niin välitetä. Minusta se tuntuu vähän kummalliselta. Minä olen nainen, tietääkseni, ja minä olen ollut tämän eduskunnan naisverkoston puheenjohtaja, olen halunnut siihen tehtävään, se on ollut mielenkiintoinen tehtävä, olen osallistunut tämmöisiin asioihin ja halunnut edistää niitä. Jotenkin minusta on aika raaka syytös lähteä nyt väittämään, että hallitus on tehnyt tämmöisen arvovalinnan. En minä nyt oikein voi ymmärtää — meillä on perheellisiä ministereitä ja kansanedustajia, joilla on lapsia ja tyttäriä ja vaimoja, niin että jotenkin se tuntuu ehkä vähän liian yksioikoiselta ja kovalta väitteeltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

Mutta kaiken kaikkiaan olen itse sitä mieltä koko tästä taipaleesta, jonka itse olen ollut tässä eduskunnassa, että kyllä tässä on vaikeita asioita ollut, ja kaikki tällaiset asiat, jotka eivät tuo lisäyksiä ja parannuksia — eihän se kivaa ole olla tällaisia viemässä eteenpäin, mutta minä toivon, että tämä johtaa meille parempaan tulevaisuuteen. Ja toivon nyt, että kuuntelitte huolella sen, että muutetaan meidän perhekäsityksemme vastaamaan tätä päivää.

17.56 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Oli ilahduttavaa kuulla edustajan tuovan esille näiden erilaisten perheiden käsitteiden ottamista, ja toivonkin, että viesti menisi perille hallitukseenkin. Mutta tosiasiaa pitää nyt vain nähdä se tosiseikka, että ei tasa-arvovaltuutettu ole tätä nyt aivan noin ruusuisena osannut kuvata. Kun edellä kuultiin, kuinka meillä täällä eduskunnassa on ministereilläkin lapsia ja niin edelleen, ne eivät liity tavallaan mihinkään.

Mutta tässä keskustelussa ei ole tullut esille se, että kun me olemme huolissamme tasa-arvosta, niin on myös huomattava, että vaikka se vuosilomakertymän menettäminen kohdentuukin yhdelle vuodelle, se tarkoittaa, että se kaikki, mitä vuosiloman aikana niin sanotuista tuloista jää saamatta, vaikuttaa tulevaan eläkkeeseen. Eli vaikutuksilla on aina jatko-vaikutuksia, ja kun hallitus on selkeästi ottanut tällaisen linjan, mitä edustaja Kontula toi esille siitä, kuinka laskennallisesti tämä voi olla heppoisin perustein, että tästä yleensä säästöjä syntyy, niin niitten esille nostaminen... Ja varmasti, toivottavasti, vuoden 18 lopulla näitä asioita todellakin tarkastellaan, kun tämä lainsäädäntö nyt voimaan tulee.

Mutta olisi kiva kuulla vaikkapa (Puhemies koputtaa) edustaja Kantolalta, oliko kovin tuskallista tuolla perustuslakivaliokunnassa päätyä yksimielisyyteen, jos ja kun kuitenkin on nähtävissä, kuinka ongelmallinen tämä on nimenomaan yksinhuoltajien osalta.

17.58 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Tämän tärkeän tasa-arvokeskustelun taustalahan on hallitusohjelma, Juha Sipilän hallituksen ohjelma Ratkaisujen Suomi. Me seurasimme hallitusohjelman syntymistä mielenkiinnolla, koska selvästikin oli jotenkin toisenlainen vire ja hallitusohjelmaa tehtäessä vastuussa olevat pyrkivät saamaan siitä tiiviimmän ja lyhyemmän ja vähän toisentyypisen kuin ne hyvinkin pitkät hallitusohjelmakirjat, joita viime vaalikausien alussa on saatu aikaan. Puhuttiin strategisesta hallitusohjelmasta, ja itsekkin odotin mielenkiinnolla sitä, minkälainen strategia ja millä tavalla tämä tuo väljyyttä sen hallitusohjelman toimeenpanoon, niin että voidaan eduskunnassa sitten katsoa, mikä on tarkoituksenmukaista näiden strategisten tavoitteiden kannalta hallitusohjelman toteuttamisessa. Sitten kuitenkin hyvin nopeasti tulivat hallitusohjelman liitteet, muun muassa liite 6, jossa on esitelty menoleikkaukset, jotka hallitus ottaa pöydälleen tehtäväkseen, ja silloin oltiinkin hyvin hyvin yksityiskohtaisissa kirjauksissa, ja vähän tuntuu nyt tämän keskustelun ja myös siellä perustuslakivaliokunnassa käydyn keskustelun perusteella siltä, että tuliko nyt kuitenkin mentyä vähän liian yksityiskohtaiselle tasolle menoleikkauksissa, kun siellä kirjattiin hallitusohjelmatasolla, siinä liitteessä 6, että vanhempainvaapaakaudelta tämä lomakertymä rajoitetaan siihen 6 kuukauteen, eikä selvästikään siinä lyhyessä kirjauksessa pohdittu sitä, mitkä ovat nämä tasa-arvovaikutukset, kun tilanne on kuitenkin äidin ja isän osalta erilainen.

Perustuslaissahan 6 §:ssä, johon perustuslakivaliokuntakin viittaa omassa lausunnossaan, sen 4 momentissa todetaan näin: "Sukupuolten tasa-arvoa edistetään yhteiskunnallisessa toiminnassa sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

ehdoista määrättäessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään." Se tarkoittaa sitä, että lainsäädännössä pitää tällaisia asioita edistää.

Tämä on se kohta, jota kuulemamme asiantuntijat perustuslakivaliokunnassa pohtivat hyvin tarkkaan ja perusteellisesti ja päätyivät siihen, että tämä ei kuitenkaan ole säätämistäjärjestyskysymys, koska tämä mainitun pykälän 4 momentti on sillä tavalla väljä, ettei se aivan kategorisesti määrää, mitä pitää lailla säätää, mutta siinä on tällainen tarkoitus ja päämäärä hyvin selvästi asetettu, ja asiantuntijat olivat sitä mieltä, että tämä vähän horjuu nyt, kuinka vahvassa ristiriidassa tämä laki on tai kuinka problemaattinen se on. Sen takia siten perustuslakivaliokunta pitkän harkinnan, pohdinnan ja keskustelun jälkeen päätyi siihen, että substanssivaliokunnan olisi hyvä harkita sitä, voitaisiinko kehittää tätä lakiesitystä siihen suuntaan, että se varmemmin toteuttaisi tätä kohtaa, joka tuossa 6 §:n 4 momentissa on mainittu, nimittäin sukupuolten tasa-arvon edistämistä erityisesti työelämässä palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättäessä.

Edustaja Myllykoski kysyi, kuinka suurta ahdistusta siellä oli. En oikein muista niitä tunnelmia, en pane niitä merille, vaan itse kukin voi vastata. Itse en ollut kovin ahdistunut, mutta minusta se oli tärkeä keskustelu, ja olin iloinen siitä, että pitkän keskustelun jälkeen löysimme kuitenkin yhteiset sanamuodot, muun muassa sen, että kun hallituksen esityksessä todetaan, että viime kädessä on perheiden valinnoista kysymys siinä, miten nämä vanhempainvapaat tai perhevapaat käytetään, niin sain sinne lisäyksen, että osin on kysymys siitä. Käytin esimerkkinä sitä — voin tässäkin kertoa sen, koska omia puheenvuoroja voi täällä referoida, niin kuin edustaja Merikin sanoi — voidaanko perheessä tehdä päätös, että ensimmäisen lapsen kohdalla äiti hoitaa imetyksen ja sitten seuraavan lapsen kohdalla isä hoitaa sen lapsen imettämisen. No, eivät nämä asiat ole perheiden valittavissa, ja siitä syystä, että näin ei ole — tällä on biologinen tausta — meillä äitiysloma on paljon pidempi kuin isyysloma. Siitä syystä tämä vanhempainvapaan, kun se on osa perhevapaista, leikkautuminen tapahtuu eri tavalla ja epätasa-arvoisesti ajatellen näitä lähtökohtia äidin ja isän kohdalla. Tätä biologista, itsestään selvää lähtökohtaa ei hallitus tullut hallitusneuvotteiluissa ajatelleeksi, kun tätä liitettä 6 rakennettiin.

Ajattelen, että keskustajohtoinen hallitus on tehnyt tässä tällaisen huolimattomuusvirheen. En oikein usko sitä, että keskusta olisi lähtenyt tarkoituksellisesti rakentamaan hallitusohjelmaa, jossa kannustetaan voimakkaasti sitä, että äidit siirtyisivät aikaisemmin kotoa pois työelämään. Viime kaudellahan kävimme aivan päinvastaista keskustelua ja kuulimme keskustan osalta useita puheenvuoroja, joissa tällaisia lakiesityksiä, jotka olisivat siihen suuntaan johtaneet, jarrutettiin voimakkaasti. Kyse on siis osittain perheiden omista valinnoista, ja tilastot osoittavat, että tämä leikkaus kohdistuu nyt enemmän naisiin kuin miehiin, ja sillä tavalla tämä on epätasa-arvoinen esitys.

Kysyin siellä valiokunnan keskustelussa ministeriön edustajalta, harkittiinko sitä mallia, että tämä vanhempainvapaan lomakertymä olisi jaettu vain siltä osalta, mikä koskee varsinaista vanhempainvapaata, eikä isyysvapaan ja äitiysloman ajalta. Se vastaus oli sentyyppinen, että tämä on nyt hallitusohjelmaan kirjattu tavoite ja sen mukaan on lakiesitys kirjoitettu. Siitä syystä ajattelen, että vaikka hallitusohjelma tehtiin strategisena ja oli tarkoitus, että se on väljä ja joustava ja täällä sitten se täsmentyy, miten sitä toteutetaan, niin nämä yksityiskohdat ovat sitten joskus näin ongelmallisia, että me joudumme keskustelemaan tällaisista tasa-arvo-ongelmista. En oikein usko siihen, että se töihin kannustaminen olisi ollut siinä keskeinen tekijä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

18.05 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Mielestäni ei ole kovin hyvää politiikkaa, että ensin säädetään laki ja samalla todetaan, että ongelmia varmasti tulee. Ja vaikka on tietoa siitä, miten asia voitaisiin korjata, niin korjauksia ei tehdä, koska jotain on kirjattu hallitusohjelmaan, vaan todetaankin sitten, että vaikutuksia arvioidaan myöhemmin.

Tasa-arvon pitäisi olla sellainen periaate, jota noudatetaan ehdottomasti kaikessa lain-säädäntötyössä mieluummin liian tiukasti kuin liian löysästi, mutta valitettavasti tälle hallitukselle tasa-arvoasiat tuntuvat olevan vain sivujuonne. Tämä laki on vain yksi esimerkki siitä, että tasa-arvo ei ole hallituksen toimintaa ohjaava punainen lanka. Tämä tulee esille esimerkiksi siinä, miten monesta lakiesityksestä tasa-arvovaikutusten arviointi puuttuu kokonaan.

18.06 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on nyt pakko toistaa se, mitä minä tuossa pöntössä puheenvuorossani toistin, että minä en ole kyllä valmis hyväksymään sitä ajatusta, että tämä hallitus olisi jotenkin sitoutunut siihen, että me emme välitä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, ja me olisimme jotenkin valinneet sellaisen linjan, että me piupaut siitä välitämme. Minusta se on niin kova väite, mutta jos sitä nyt haluaa koko ajan hokea, niin ehkä silläkin on sitten joku tarkoituksiperänsä, en osaa sanoa. En hyväksy sitä.

Ymmärrän hyvin sen, että meillä oli tästä yksinhuoltajien ja perhekäsityksen tilanteesta se aito huoli nimenomaan siitä, että me siinä keskustelussa työ- ja tasa-arvovaliokunnassakin huomasimme, että meidän perhekäsityksemme on vanhanaikainen. Siinä yhteydessä tuli vielä lisää se, että tämän on semmoinen asia, että kun sitä vuosilomalakia otetaan auki, niin on hyvä katsoa tämäkin asia ja yleisesti laajemminkin mieltä.

Kaikkia lakejahan pitää seurata, eihän se sitä tarkoita, että ollaan niin täydellisiä, että sitten ei tarvitse seurata, että laki on niin täydellinen. Ei semmoista täydellistä lakia tule koskaan olemaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, edustaja Mäkisalo-Ropponen, ja sitten mennään nämä seuraavat puheenvuorot.

18.07 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän tässä ei ole kysymys edustaja Merestä ja hänen mielipiteestään, ei suinkaan. Minä ihan uskon, että edustaja Meri haluaa tasa-arvon eteen tehdä työtä. Kysymys on siitä, millaisia päätöksiä täällä eduskunnassa nyt tehdään ja millaisia lakiesityksiä tänne tulee. Niissä lakiesityksissä, jotka tänne ovat tulleet, ei ole ollut tätä tasa-arvovaikutusten arviointia, ja monet näistä lakiesityksistä johtavat epätasa-arvoon. Kysymys on ainoastaan siitä, miten täällä toimitaan, ei yksittäisen kansanedustajan omasta arvomaailmasta tai siitä, mitä hän ajattelee asiasta.

18.08 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Niin, en minä nyt suinkaan täällä varmaan keskustele siitä, mikä on minun arvomaailmani. Minä keskustelen siitä, että meillä on paljon naisia, ja minä en usko, että meidän hallitus niin tekee. Totta kai minä olen vakuuttunut, että he eivät halua syrjiä naisia, mutta en minä voi täällä kymmenien ihmisten äänellä puhua, vaan omalla äänelläni. Ja kyllä minä edustan täällä myös minun äänestäjiäni, en

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

minä täällä mitenkään yksityishenkilönä istu puhelemassa vain omista asioistani. Totta kai minä puhun kokonaisuuksista ja edustan perussuomalaisten puoluetta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

18.08 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Äänellään se Myllykoskikin laulaa ja edustaa kyllä täällä myös henkilökohtaisesti ihan itseään ja omia mielipiteitään. Äänestäjät sitten arvioivat, ovatko ne mielipiteet sellaisia, että saan puhua täällä niistä ajatuksista, joita minulla on, että siinä mielessä tämä demokratia tulee toimimaan.

Mutta kun edustaja Mäkisalo-Ropponen arvosteli kovasti sitä, että tulee tämä seuranta, niin minä toivoisin kyllä, että tämä hallitus voisi laittaa jokaiseen säätämäänsä lainsäädäntöön sen valiokuntien mietintöjen loppukaneetin, että tämä katsotaan muutaman vuoden päästä ja mieluummin niin, että tuleva eduskunta voisi sitten katsoa sitä ja saada sen selvityksen käsiinsä ja tehdä sen selvityksen perusteella oikeudenmukaisemmat päätökset kuin mitä tämä hallitus nyt tässäkin lainsäädännössä on tehnyt.

18.09 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Yleensä silloin, kun tehdään omaa-tuntoa kolkuttelevaa lakia, siihen lisätään sen rauhoittamiseksi, että selvitetään tätä myöhemmin ja tehdään tarvittaessa sitten tarkistuksia.

Minä olen nyt sen verran monta vuotta jo ehtinyt lukea näitä selvityksiä, jotka sitten on omantunnon rauhoittamiseksi tehty, että minä uskaltaisin sanoa, että niistä asioista, jotka tässä laissa ovat ongelmallisia, ainakaan kaikkia ei pystytä selvittämään sellaisella tavalla, että siitä voitaisiin saada varsinaisesti objektiivista ratkaisua niihin kiistakysymyksiin. Esimerkiksi väite siitä, että tämä kannustaisi isiä jäämään kotiin: Jos sellainen vaikutus on olemassa, niin se on niin minimaalinen ja se tapahtuu sillä lailla avoimessa, muuttuvassa yhteiskunnassa, että sen kausaalisuhteen osoittaminen ei kerta kaikkiaan ole mahdollista. Sellaista vaikutusarviointia ei voi tehdä. Monessa muussa asiassa, missä vaikutusarviot on mahdollista tehdä, niitä laitetaan tekemään joku yksittäinen virkamies, joka ei mitenkään ole siihen koulutusta saanut eikä sitä työkseen tee, ja ne lopputulokset ovat luvattoman heikotasoisia, niin että niistä ei sen takia pysty sanomaan mitään.

Mutta meillä on olemassa nimenomaan tasa-arvokysymysten osalta, sukupuolivaikutusten osalta, myös aika hyviä työvälineitä, joilla me pystymme jo etukäteen arvioimaan jonkun lain sukupuolivaikutuksia. Minun mielestäni tämän hallituksen haluttomuutta ja epäkiinnostusta tasa-arvoasioita kohtaan osoittaa ensisijaisesti se, että näitä välineitä ei käytetä, että ei edes pyritä arvioimaan, onko tällä jotakin tasa-arvovaikutuksia, onko tällä sukupuolten eriarvoisuutta lisääviä vaikutuksia. (Puhemies koputtaa) Ja se on minusta erittäin ongelmallista.

18.12 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski, me olemme varmaan ihan samaa mieltä tästä asiasta, mutta haluan vielä kuitenkin selkeyttää: Vaikutusten arviointi on tehtävä aina kahdesti. Eli lainvalmisteluvaiheessa tehdään etukäteisvaikutusten arviointi, jolloin voidaan välttää tekemästä hölmöjä lakeja, ainakin osittain voidaan. Sitten sen lain toteutumisen jälkeen tehdään se jälkikäteisarviointi, jolloin katsotaan sitä, miten tämä laki on toteutunut, pitäisikö tehdä korjaavia toimenpiteitä ja miten se siellä yhteiskunnassa toimii. Nämä kaksi vaikutusten arviointia ovat erilaisia, ja niiden tavoitteet ovat erilaisia. Me tarvitsemme molempia. Tämä hallitus on epäonnistunut siinä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

että tämä hallitus ei ole tehnyt niitä etukäteisvaikutusten arviointoja, vaan se sitten kirjaa aina, että tehdään jälkikäteisarviointi, joka on toki tärkeätä, mutta ilman etukäteisarviointia saattaa tulla huonoa lainsäädäntöä, joka voitaisiin tehdä paremmin, jos olisi etukäteisarvioinnit tehty.

18.13 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Kyllä näiden taloudellisten etuuksien määrätymisen voi vaikuttaa kovinkin paljon siihen, mikä tulee olemaan vanhemman ja lapsen välinen suhde. Minä itse, vajaan 30 vuotta sitten, kun meille esikoinen syntyi, siirryin heti äitiysloman jälkeen vanhempainvapaan käyttäjäksi, koska se päiväraha, jonka sain siitä, olisi ollut paljon suurempi kuin silloin, jos vaimoni olisi siirtynyt vanhempainvapaan käyttäjäksi. Puolestaan, kun hän siirtyi juuri vasta valmistuneena työelämään, hän sai paljon parempaa palkkaa kuin minä olisin saanut, jos olisin jatkanut työelämässä, eli se oli tällainen win-win-tilanne, joka johtui lainsäädännöstä.

Edustaja Meri esitti hyvän, tärkeän huomion puhuessaan tästä vuosilomalain kokonaisuudistuksesta. Ajattelen, että se keskustelu, mitä täällä on käyty, jää tietysti pöytäkirjoihin ja asiakirjoihin muistiin ja kaikki ne kritiikit ja huomiot, joita tässä yhteydessä nyt olemme esittäneet, toivottavasti ovat silloin käytettävissä, kun tätä kokonaisuudistusta käydään läpi, mietitään näitä tasa-arvokysymyksiä ja kohtuullisia korvauksia ja myös niitä resursseja, joita on silloin käytettävissä.

18.14 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tosiaan, minäkin toivon, että tätä kuuntelevat kaikki sellaiset henkilöt, jotka voivat asiaan vaikuttaa. Kyllä se meidän perhekäsityksemme aidosti on aikansa elänyt, koska se on sidottu siihen, että ihmisten ja vanhempien pitää asua yhdessä, ja meillä valitettavasti ihmiset eroavat hyvin paljon, mutta se on aikuisten ratkaisu.

Täällä edustaja Kontula toi esille sen, että hän on vuosia lukenut ja seurannut erilaisia raportteja täällä eduskunnassa, näitä klausuuleita eli lausekkeita siellä lopussa, joilla ostetaan hyvä omatunto. No, minä en ole täällä ollut lukemassa niitä eikä perussuomalaisen puolue ole ollut hallituksessa, niin että minulla ei ole kokemusta siitä hyvän omantunnon ostamisesta hallituspuolueena. Siitä en osaa muuta sanoa kuin että ehkä jos näin on ollut edellisellä hallituksella tapana, niin on hyvin valitettavaa ostaa hyvää omaatuntoa.

Minusta siis hyvään politiikkaan ja lainsäädäntötyöhön kuuluu aina seuraaminen ilman tällaisia lausekkeitakin. Sitähän me täällä jatkuvasti teemme. Maailma ei ole valmis. Jostain laista, vaikka se olisi kuinka tutkittu, huomataan käytännössä, että joitakin ongelmia tulee, ei ole voitu kaikkia huomioida, joku Kelan tekninen asia, mikä se nyt milloinkin voisi olla, joku tietty asia — totta kai se pitää korjata, jos semmoiseen tulee ongelmia. Sehän on hyvää politiikkaa, lainsäädäntötyötä ja elämääkin, että maailma ei ole koskaan valmis: me seuraamme sitä ilman, että me olemme erikseen sitoutuneet seuraamaan sitä. Minusta olisi aika huolestuttavaa, jos pitäisi aina kirjata erikseen, että tätä seurataan. Kyllä meidän pitää seurata näitä asioita ilman kirjauksiakin.

18.15 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Minä en nyt tiedä, kuuleeko edustaja Meri huonosti vai pyrkiikö tarkoituksellisesti väärin ymmärtämään, koska on helpompi ilkeillä sellaisia sanomisia, jotka on itse keksinyt, kuin sellaisia, jotka toinen on todella sanonut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2016 vp

Mutta vielä tähän hallituksen tasa-arvopolitiikkaan ja sen ongelmiin. Minun mielestäni yksi keskeinen mekanismi, joka tuottaa niitä huonoja sukupuolivaikutuksia, on se, että isot linjat vedetään näissä all male -paneeleissa, joissa on läsnä joko kokonaan tai pelkästään miehiä, enkä nyt tarkoita pelkästään hallitusta, vaan myös työmarkkinaosapuolten pöydissä usein on pelkästään miehiä. Ja kun nämä isot linjat määrittävät sitten sen, mitä ministeriöissä tai täällä politiikan b-ketjussa tehdään ja missä naisetkin pääsevät mukaan vaikuttamaan, niin nämä isot miesten määrittämät linjat usein johtavat sellaisiin ratkaisuihin, joissa ei ole huomioitu niitä seikkoja, jotka ovat jotenkin nais erityisiä.

Minä olen ollut huomaavinani monta kertaa jo tässäkin salissa, että meidän johtavat miespolitiitikkomme ovat suorastaan hämmästyneitä monista sellaisista asioista, jotka usein meille naisille ovat aivan arkipäivää. Se on puhtaasti semmoinen mekanismi, joka olisi aika helposti hoidettavissa sillä, että siellä, missä päätökset ensisijaisesti tehdään, olisi läsnä myös naisia ja naiset eivät ole pelkästään siellä toteuttavassa portaassa. Näin vain vinkkinä hallitukselle.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.